

4. Vlindervlucht sluit rupsenseizoen af

Opgesteld door: W. Batenburg en H. Kuppen

Contact: info@terranostra.nu

Datum: 2 augustus 2021

Versie: Nummer 4-2021

Ontwikkeling afgelopen periode

De met brandharen-ontwikkeling gepaard gaande overlastperiode is pas laat op gang gekomen, eind mei zijn de eerste rupsen in L4 stadium ontwikkeld. Dit jaar zijn de nesten veelal klein en ook hoog in de bomen ontwikkeld. Uit een inventarisatie, [Nature Today | Plaagdruk eikenprocessierups gehalveerd, maar grote variatie tussen gemeenten](#), uitgevoerd door Kenniscentrum Eikenprocessierups is gebleken dat de plaagdruk ten opzichte van vorig jaar met de helft is afgenomen. In 2020 bleek uit inventarisaties dat 30% van de bomen aangetast was, in 2021 is dit naar 17% aantasting teruggelopen. Lokale verschillen blijven hierbij aanwezig, één op de vijf gemeentes meldt namelijk dat in meer dan 50% van de eiken eikenprocessierupsen zijn waargenomen. De populatiedynamiek bouwt zich altijd op naar een piek en daalt dan weer, dit fenomeen is de meest plausibele verklaring voor de regionale verschillen. De kleinere hoeveelheid nesten, het overwegend natte weer - waardoor mensen een ander recreatiegedrag hebben - en mogelijk ook de wat slechtere zichtbaarheid van nesten, hebben ervoor gezorgd dat het merendeel van de gemeentes een laag aantal meldingen van burgers heeft ontvangen. Afgelopen periode zijn ook veel nesten waargenomen waaruit vogels volop consumeerden. Begin juli zijn de eerste nesten in popfase beland en op 24 juli is de eerste eikenprocessievlinder waargenomen.

Links: 12-7 popfase-nest met predatiegaten van vogels, rechts: feromoonval met eikenprocessievlinders

Verwachting verdere ontwikkeling

De weersomstandigheden zijn momenteel vanwege de regen niet geschikt voor substantiële vlindervluchten. De nachtvlinder van de eikenprocessierups heeft een duidelijke voorkeur voor droge en warme zomeravonden, die tot nu toe nog onvoldoende aanwezig zijn geweest. Daarbij komt ook dat doorgaans de meeste eikenprocessievlinder-vluchten in de eerste twee weken van augustus plaatsvinden.

Beheermaatregelen

De nesten bevinden zich bijna allemaal in popstadium en de eerste vlinders vliegen al. Dit betekent dat alle nesten die nog in de bomen aanwezig zijn voor verspreiding van vlinders kunnen zorgen, waarvandaan ei-afzet zal plaatsvinden. Het risico van het lager aantal meldingen dit jaar is een terughoudendheid om maatregelen te nemen, waardoor plaagopbouw kan toenemen. Het verwijderen van nesten is nog steeds te motiveren en te bepleiten op die locaties waar de nesten voor mens en dier voor overlast kunnen zorgen, de brandharen binnen deze nesten zijn immers jaren actief. Het verdient eveneens de aandacht om nesten die in bomen hangen die in het komende jaar gesnoeid moeten worden te verwijderen, onafhankelijk van het risico op deze locatie. Indien meer dan 10% van een te snoeien beplanting één of meer nesten heeft is het een te voorzien arbeidsrisico, waaraan medewerkers niet blootgesteld zouden mogen worden. Op locaties waar nesten niet voor overlast kunnen zorgen is te pleiten om deze te laten hangen en om hiermee natuurlijke vijanden te stimuleren, die de nesten gebruiken voor hun eigen ontwikkeling, zoals sluipvliegen en sluipwespen.

Monitoring met feromoonvallen

In de afgelopen periode zijn weer honderden feromoonvallen, verspreid over geheel Nederland, opgehangen. Hiermee is een belangrijk netwerk in stand gehouden, waarmee het aantastingsniveau per gebied concreet inzichtelijk gemaakt kan worden. Dit voorjaar is onze boomtechnisch adviseur Lize Braat afgestudeerd aan de Wageningen Universiteit en heeft ze voor haar afstudeeronderzoek 'Insight into dispersal behaviour of the oak processionary moth based on presence of larval nests and pheromone trapped individuals' de data van de feromoonvalonderzoeken van afgelopen jaren gebruikt. Hieruit is gebleken dat er een relatie te vinden is tussen het aantal aangetaste bomen binnen 1000 meter van een feromoonval en de vlindervangsten in de feromoonvallen. Door de jarenlange historie die is opgebouwd, gebruiken we deze informatie om beheeradviezen op te stellen voor het opvolgende jaar. In 2020 hadden we helaas te maken met een feromoon wat vervuild was geraakt, hierdoor is de data van 2020 niet betrouwbaar. In het afgelopen jaar is er veel energie gestoken in het achterhalen van de oorzaak en borgen van de kwaliteit van het feromoon wat we nu beschikbaar hebben. Op dit moment zijn de eerste vlinders in de feromoonvallen gevangen en is ook vanuit Londen het bericht gekomen dat daar vlinders gevangen zijn met hetzelfde feromoon. Wij hebben hiermee het vertrouwen en de bevestiging dat de moeite die we gestopt hebben in het achterhalen van de oorzaak en de productie van een zuiver feromoon wederom geborgd is. De feromoonvallen zullen 3 à 4 keer geleegd worden, waarbij eind september alle gegevens verzameld zullen zijn.

Opvolgende te verwachten nieuwsbrief

Nadat alle inspectie- en feromoonvalgegevens binnen zijn zullen deze geanalyseerd worden. Zodra we een overzicht van de trends en een verwachting voor het komende jaar hebben zullen we deze in de loop van oktober/november middels onze laatste nieuwsbrief communiceren.

Heeft u, naar aanleiding van deze nieuwsbrief, nog vragen of opmerkingen?

U kunt contact opnemen met Henry Kuppen op telefoonnummer 0184 – 69 89 93 of per e-mail:

info@terranostra.nu

Met vriendelijke groet,
Terra Nostra B.V.

H.H.J.M. Kuppen
Directeur